

UCHWAŁA NR

RADY GMINY GZY

z dnia

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2024-2025.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm.), art. 4¹ ust. 2 i ust. 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151) oraz art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939 z późn. zm.) Rada Gminy uchwała co następuje:

§ 1.

Uchwała się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2024-2025 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie Uchwały powierza się Wójtowi Gminy Gzy.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem 01.01.2024 r.

UZASADNIENIE

do uchwały w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2024-2025.

W związku z art. 4¹ ust. 2 i ust. 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151) oraz art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939 z późn. zm.) do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz narkomanii. Realizacja ww. zadań prowadzona jest w formie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, uchwalanego przez Radę Gminy. Program jest kontynuacją zadań realizowanych w gminie z lat poprzednich. Określa on lokalne działania w zakresie zadań własnych, obejmujących profilaktykę oraz minimalizację szkód społecznych, wynikających z nadużywania alkoholu i narkotyków, a także związanych z nimi zjawisk przemocy. Program jest adresowany do mieszkańców gminy Gzy, ze szczególnym uwzględnieniem osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków, osób współuzależnionych, osób uzależnionych behawioralnie, do osób z grup ryzyka, a także dzieci i młodzieży. Na realizację zadań są przeznaczone środki uzyskiwane z tytułu wydawanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, a także środków pochodzących ze sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych, o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2024-2025 został opracowany zgodnie z ww. obligatoryjnymi zadaniami oraz potrzebami występującymi na terenie gminy. W świetle powyższego podjęcie uchwały w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2024-2025 jest zasadne.

Sporządziła: Dorota Nałęcz/GKRPA

01.12.2023r. Dorota Nałęcz

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2024-2025.

I. Wstęp

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii inicjuje i monitoruje działania związane z edukacją i profilaktyką rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i uzależnień behawioralnych. Działania te należą do zadań własnych gminy, a ich realizacja jest prowadzona w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii. Stosowany w Polsce system rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii a także uzależnień behawioralnych sytuuje samorządy gminne jako jednostki odgrywające w nim kluczową rolę. Przy opracowaniu niniejszego programu uwzględnione zostały założenia wynikające z Narodowego Programu Zdrowia oraz rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki opracowane przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom. Ujęte w programie zadania inicjowane są przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych a ich zakres i sposób realizacji odpowiada lokalnym potrzebom środowisk, w zależności od skali zjawiska poszczególnych uzależnień występujących na terenie Gminy Gzy jak również możliwości zabezpieczenia ich wykonania.

Zgodnie z zapisami art. 4¹ ust.1 i 2 ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151) prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania te obejmują:

- 1) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń, osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art.13¹ i 15 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151). oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Na podstawie art. 2, art. 5 i art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023r. poz. 1939 z późn. zm.) podstawę do działań w zakresie przeciwdziałania narkomanii stanowi Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025, o którym mowa w art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 11 września o zdrowiu publicznym (Dz.U. z 2022 r. poz. 1608). Gminny program uwzględnia cele operacyjne zdefiniowane dla jednostek samorządu terytorialnego dotyczące przeciwdziałania narkomanii, określone w Narodowym Programie Zdrowia. W programie uwzględnia się działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i profilaktyczną, prowadzoną w szkołach, a także diagnozę w zakresie występujących w szkołach czynników ryzyka i czynników chroniących – art. 10 ust. 2a ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023r. poz. 1939 z późn. zm.).

Stosownie do art.10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023r. poz. 1939 z późn. zm.), do zadań własnych gminy, w zakresie narkomanii należą między innymi:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo – rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;
- 5) pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Jednym z zadań wskazanych do realizacji przez jednostki samorządu terytorialnego w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021 – 2025 jest upowszechnianie wiedzy dotyczącej uzależnień behawioralnych, w tym wydawanie/dystrybuowanie materiałów informacyjno – edukacyjnych oraz prowadzenie kampanii społecznych.

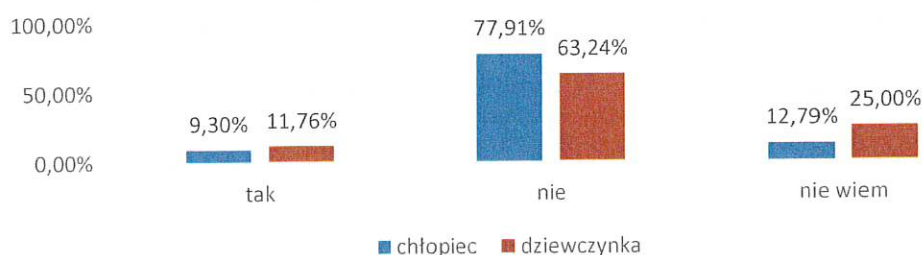
Gminny program zakłada, że realizacja ustalonych w nim celów i zaplanowanych działań przyczyni się do zmniejszenia popytu na alkohol, środki psychoaktywne, poprawy zdrowia fizycznego i psychicznego społeczeństwa, promocji zdrowego stylu życia ,upowszechniania wiedzy dotyczącej uzależnień behawioralnych oraz zmniejszenia rozmiaru aktualnie występujących problemów.

II. Lokalna diagnoza problemów społecznych

Do problemów społecznych, które w ostatnich latach dają najwyraźniej znać o sobie w polskiej rzeczywistości należy zaliczyć: alkoholizm, narkomanię, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, bezradność opiekuńczo - wychowawczą oraz wykluczenie społeczne. Każdy z tych problemów wymaga odmiennego podejścia i działań specjalistów. Priorytetem w polityce społecznej staje się zatem przeciwdziałanie tego typu zagrożeniom oraz podjęcie działań prowadzących do ograniczenia izolacji społecznej oraz zwiększenie integracji społecznej grup i osób zagrożonych występowaniem wyżej wymienionych problemów. Punktem wyjścia wszelkiej interwencji socjalnej jest diagnoza, będąca niezbędnym elementem poprawnie zaplanowanego procesu zmian. Badanie miało na celu zdiagnozowanie stanu społeczeństwa oraz wskazanie przyczyn obecnej sytuacji. Diagnoza została opracowana przez Krajowy Ośrodek Kształcenia Administracji w Krakowie. W diagnozie przeprowadzonej na przełomie września i października 2021 roku wzięło udział łącznie 264 osoby (100 mieszkańców, 154 uczniów z trzech szkół podstawowych a także 10 sprzedawców alkoholu). Celem diagnozy było przedstawienie wybranych problemów społecznych w odniesieniu do opinii: dorosłych mieszkańców oraz dzieci i młodzieży szkolnej.

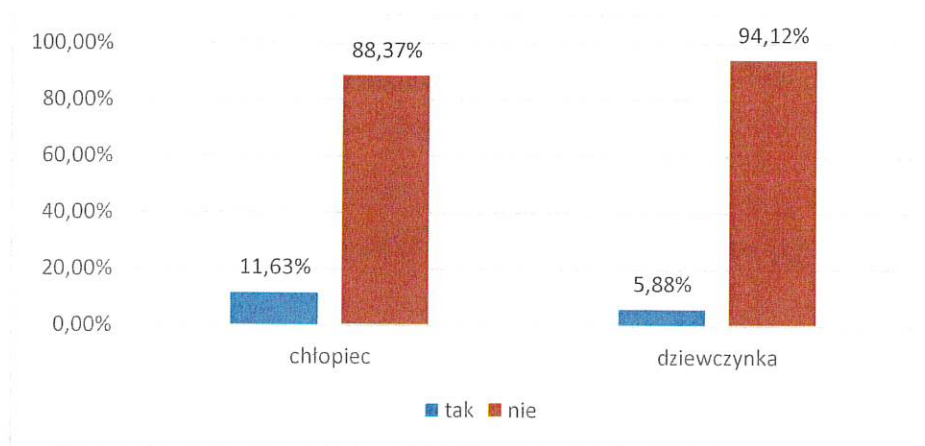
Wyniki badań w zakresie problemów alkoholowych i narkomanii dzieci i młodzieży szkolnej, uczących się w Gminie Gzy

Pierwszym diagnozowanym problemem wśród dzieci i młodzieży w Gminie Gzy, był problem alkoholowy. Celem było oszacowanie skali zjawiska wśród najmłodszych mieszkańców oraz sprawdzenie wiedzy dotyczącej problemu alkoholowego. Na początek uczniom zadano pytanie, czy ich zdaniem, ich rówieśnicy piją alkohol. Zdaniem uczniów płci męskiej (9,30%) ich rówieśnicy piją alkohol, 12,79% badanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie, a 77,91% uczniów twierdzi, że ich rówieśnicy nie piją alkoholu. Dziewczynki w 63,24% stwierdziły, że ich koledzy i koleżanki nie piją alkoholu. 11,76% młodych kobiet uważa, że picie alkoholu przez rówieśników jest zjawiskiem powszechnym. Natomiast uczennice w 25,00% przypadków nie udzieliły jednoznacznej odpowiedzi.

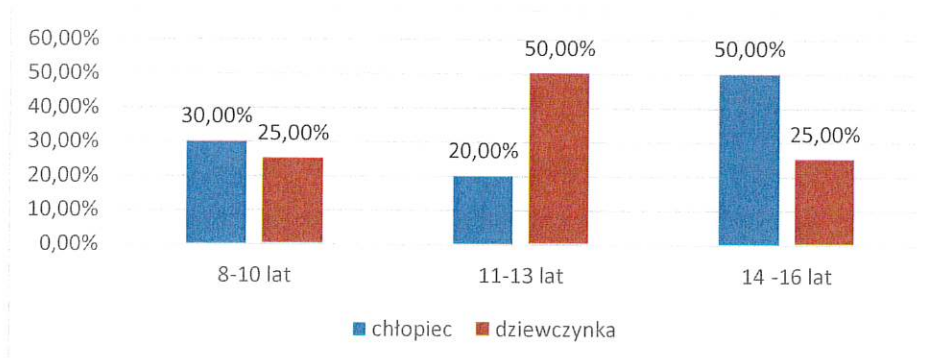
Czy osoby w Twoim wieku piją alkohol?

Następnie uczniów zapytano, czy oni sami próbowali kiedykolwiek sięgać po alkohol. Na wykresie możemy zaobserwować, że chłopcy w 88,37% oraz dziewczęta w 94,12% przypadków, nigdy nie próbowali alkoholu. Do spożywania alkoholu przyznało się 5,88% dziewczynek oraz 11,63% chłopców.

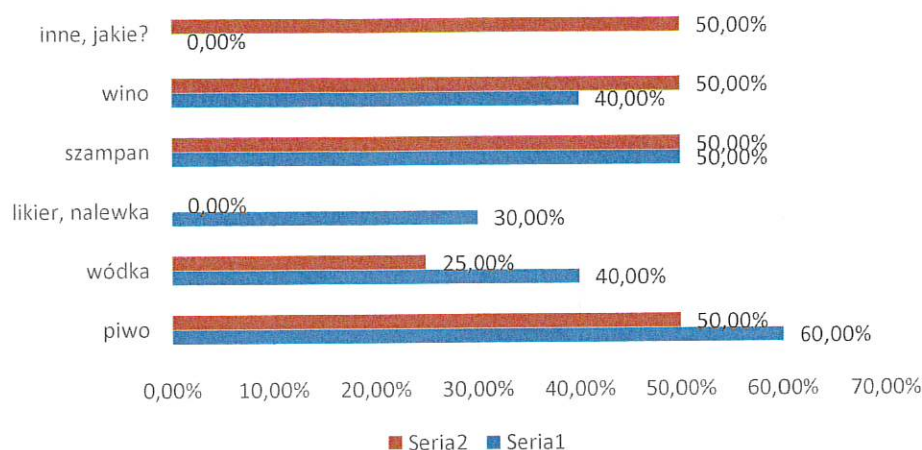
Czy próbowałeś/aś pić alkohol?

Młodzi mieszkańcy, którzy mieli już kontakt z alkoholem przyznają, iż po raz pierwszy próbowali tej substancji najczęściej w wieku 14-16 lat (50,00% chłopców, 25,00% dziewczynek). Następnie respondenci wskazywali na wiek 11 do 13 lat (20,00% chłopców, 50,00% dziewczynek) oraz wiek między 8, a 10 rokiem życia (30,00% chłopców, 25,00% dziewczynek).

W jakim wieku zacząłeś/zaczęłaś pić alkohol?

Uczniów, którzy przyznali, że kiedykolwiek spożywali alkohol, zapytano również, jaki rodzaj alkoholu zdarzyło im się próbować. Najpopularniejszą odpowiedzią było piwo (60,00% chłopców, 50,00% dziewczynek), szampan (po 50,00% chłopców i dziewczynek) oraz wino (40,00% chłopców, 50,00% dziewczynek). W odpowiedzi „inne, jakie?” (50,00% dziewczynek) uczennice wymieniły nic konkretnego.

Jaki rodzaj alkoholu próbowałeś/aś? (Odpowiedź wielokrotnego wyboru).

Zdania wszystkich badanych uczniów na temat łatwości zdobycia alkoholu w ich miejscu zamieszkania są podzielone. 31,40% chłopców oraz 29,41% dziewczynek przyznało, że alkohol jest trudny do zdobycia w ich miejscowości. Następnie 11,63% chłopców oraz 8,82% dziewczynek stwierdziło, że kupno alkoholu na terenie Gminy Gzy przez nieletnich jest łatwe. Pozostałe 56,98% chłopców, a także 67,76% dziewczynek nie ma zdania na ten temat, może to świadczyć o tym, że nie są oni zainteresowani kupnem lub zdobyciem alkoholu.

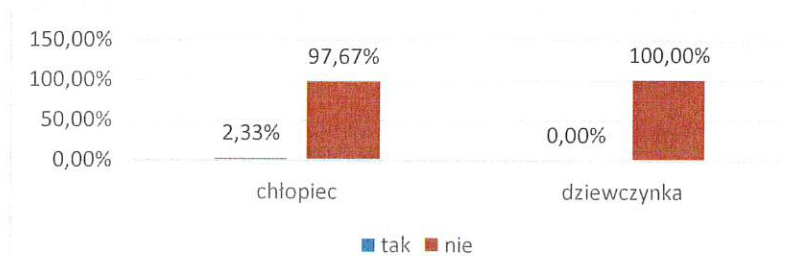
Problem narkotykowy z perspektywy dzieci i młodzieży

We współczesnym świecie na niespotykaną wcześniej skalę pojawiło się zjawisko nadużywania substancji odurzających. Szczególnie wśród ludzi młodych, którzy często nie mają świadomości zagrożenia, odurzanie stanowi alternatywę – sposób na życie. Badania pokazują, iż już coraz młodsze dzieci deklarują zażywanie substancji psychoaktywnych oraz sięganie po alkohol i nikotynę. Okres dojrzewania jest dla młodych ludzi czasem wyjątkowym. W związku z tym, to również czas, w którym młodzi ludzie często sięgają po substancje psychoaktywne. Są one próbą zaspokojenia specyficznych potrzeb wieku dorastania: integracji z rówieśnikami, manifestowania niezależności od dorosłych oraz wyrażeniu tożsamości.

Na podjęcie próby sięgania po substancje uzależniające wpływa wiele czynników. Ogromny wpływ na to zjawisko mają m.in.: więzi rodzinne, rówieśnicy, media oraz social media. Współcześnie obserwuje się coraz większe osłabienie relacji rodzinnych, które w dużej mierze przekładają się na jakość kontaktów dzieci z rodzicami. Wzorce rodzinne mogą skutkować szybszym sięganiem po substancje psychoaktywne, niższym wiekiem eksperymentów, jak również wyborem określonej substancji. Tym samym nieprawidłowo funkcjonująca rodzina może spowodować ukształtowanie się osobowości dziecka podatnej

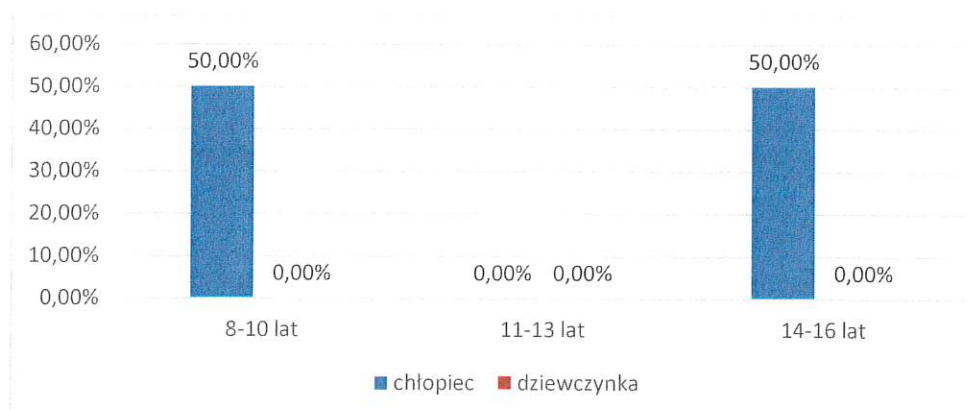
na uzależnienie, jak również być powodem wielu stresogennych sytuacji, mogących stać się przyczyną inicjacji narkotykowej, alkoholowej, czy też nikotynowej.

Uczniów zapytano, czy próbowali kiedykolwiek zażywać narkotyki i dopalacze. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, 97,67% chłopców i 100,00% dziewczynek nigdy nie próbowało substancji psychoaktywnych. Do zażywania narkotyków lub dopalaczy przyznało się 2,33% chłopców.

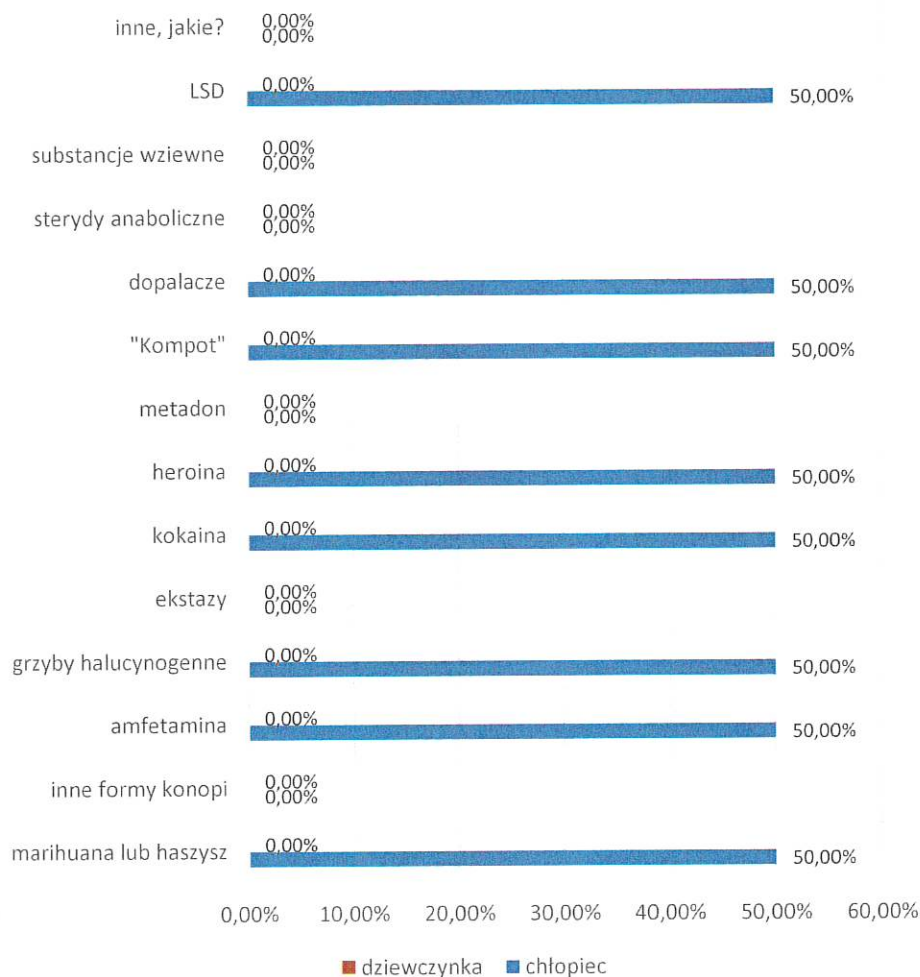
Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek zażywać narkotyki lub dopalacze?

Uczniowie, którzy przyznali się do próbowania środków psychoaktywnych stwierdzili, że zażywali je w przedziale wiekowym od 8 do 10 lat oraz od 14 do 16 lat (po 50,00% chłopców).

Jeśli tak, to ile miałeś/aś wtedy lat?

Należy przyjrzeć się, jakie substancje młodzi ankietowani zdecydowali się spróbować. Ankietowani wskazywali, że zażywali marihuanę i haszysz, LSD, dopalacze, „Kompot”, heroinę, kokainę, grzyby halucynogenne oraz amfetaminę (po 50,00% chłopców).

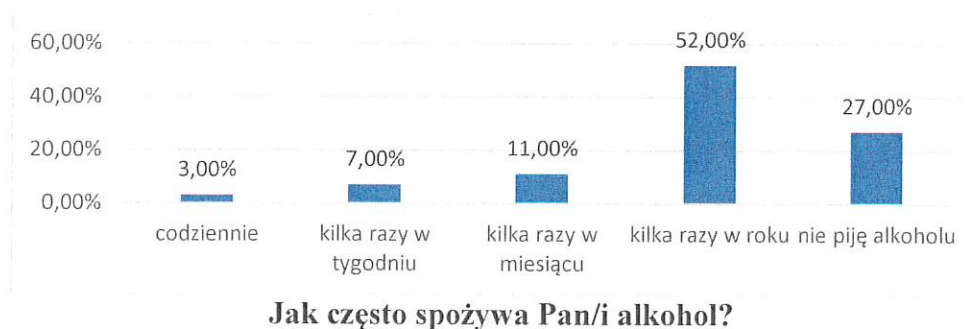
Jakie były to substancje? (Pytanie wielokrotnego wyboru)

Wszystkich ankietowanych uczniów zapytano, o trudność zdobycia narkotyków lub dopalaczy w ich miejscowości. Uczniowie obu płci uważają, że pozyskanie substancji psychoaktywnych w ich najbliższym otoczeniu jest trudne (41,86% chłopców, 32,35% dziewczynek). Pozostałe 55,81% chłopców oraz 63,24% dziewczynek nie udzieliło konkretnej odpowiedzi, a 2,33% uczniów oraz 4,41% uczennic uważa, że zdobywanie narkotyków lub dopalaczy na terenie Gminy Gzy jest łatwe.

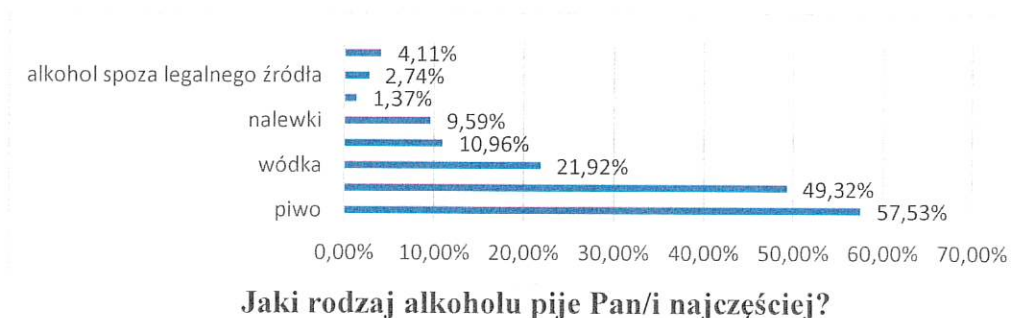
Wyniki badań w zakresie problemów alkoholowych i narkomanii dorosłych mieszkańców Gminy Gzy

Diagnozowanym problemem społecznym w Gminie Gzy, był również problem alkoholowy wśród osób dorosłych. Czasy współczesne charakteryzuje niespotykana we wcześniejszych dziejach człowieka dynamika występująca we wszystkich obszarach działalności człowieka. Przemianom ulega styl życia, jego standardy, moda. Czas przeznaczony na realizację zawodową zaczyna się zwiększać, kosztem czasu przeznaczanego dotychczas na wypoczynek i relacje z bliskimi. Poszukiwanie sposobów redukcji doświadczanych napięć stanowi zachowanie pożądané przez niemal każdą jednostkę. Do środków pozwalających na osiągnięcie tychże stanów należy m.in.: alkohol.

Na początek, ankietowanych poproszono o wskazanie, jak często respondenci piją alkohol. 3,00% badanych przyznało, że spożywa alkohol codziennie lub pije kilka razy w tygodniu (7,00%). Kilka razy w miesiącu alkohol spożywa 11,00% osób, a 52,00% kilka razy w roku. Należy zwrócić uwagę, iż 27,00% osób przyznało, że nie pije w ogóle alkoholu. Ukazuje to, iż problem alkoholowy w gminie istnieje lecz w małym stopniu.

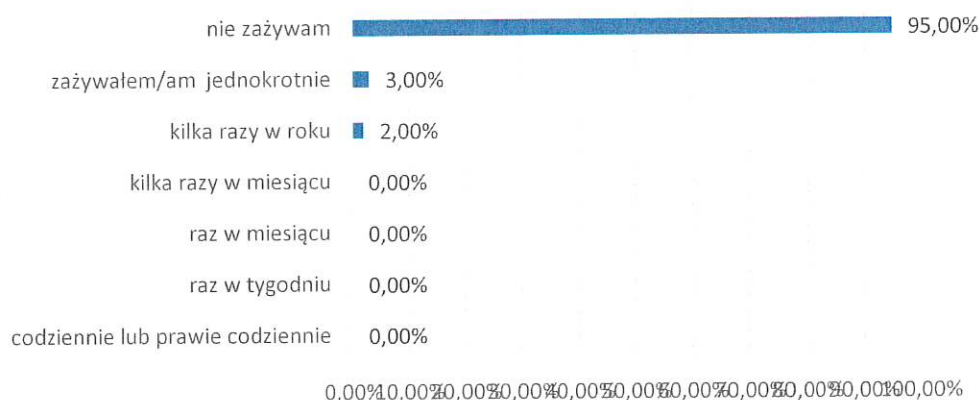
Ankietowani, którzy przyznali, iż spożywają alkohol, najczęściej sięgają po: piwo (57,53%), wino (49,32%), wódkę (21,92%), czy też likiery (10,96%). Dodatkowo w pytaniu „inne, jakie?” (4,11%) mieszkańcy wskazywali na: whisky.

Problem narkotykowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

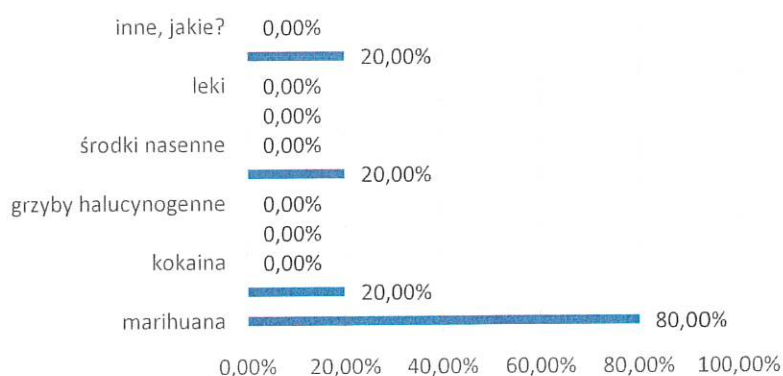
Wszystkie narkotyki powodują uzależnienie, którego objawem jest domaganie się organizmu ich zażycia. Na początku drogi, narkotyki zażywane są w celu spowodowania przyjemnych doznań, z czasem osoby uzależnione zrobią wszystko, by zażyć narkotyk w celu uniknięcia niemiłego, często bolesnego ich braku w organizmie (jest to zależność psychiczna). Dodatkowo, w miarę upływu czasu pojawia się zależność fizyczna charakteryzująca się złym samopoczuciem na skutek zażywania narkotyku, bez którego nie można już normalnie funkcjonować. Mówimy wówczas o głodzie narkotycznym objawiającym się silnym skurczem mięśni, bólem brzucha, często całego ciała.

Jak wynika z zebranych danych, 95,00% osób nie zażywa żadnych środków psychoaktywnych. Natomiast pozostali przyznali, że zażywają/zażywali narkotyki/dopalacze: jednokrotnie (3,00%) oraz kilka razy w roku (2,00%).

Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki/dopalacze)?

Mieszkańcy, którzy przyznali, że kiedykolwiek zażywali narkotyki/dopalacze, używali następujących substancji: marihuana (80,00%), a także dopalacze, ekstazy oraz amfetamina (po 20,00%).

Proszę zaznaczyć na poniższej liście, które substancje psychoaktywne stosował/a Pan/i?

W oparciu o dokonaną analizę problemów społecznych z zakresu przeciwdziałania i rozwiązywania problemu alkoholowego, narkotykowego, palenia papierosów oraz przemocy w rodzinie wśród mieszkańców Gminy Gzy zostały sformułowane następujące rekomendacje:

- Rekomenduje się tworzenie kampanii, które będą miały na celu informowanie mieszkańców, o tym jakie mogą być konsekwencje spożywania dużej ilości alkoholu. Warto zaproponować mieszkańcom, przychodzącym do Urzędu Gminy, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, czy też innych instytucji, by wypełnili test autodiagnozy. Dzięki wypełnieniu testu, mieszkańcy będą mogli określić, czy np. są uzależnieni od spożywania alkoholu.
- Rekomenduje się, aby Policja prowadziła szeroko zakrojone akcje prewencyjne, które będą związane z prowadzeniem pojazdów pod wpływem alkoholu. Dodatkowo, warto rozpocząć cykl szkoleń eksperckich skierowanych do kierowców z zakresu bezpiecznej jazdy oraz organizować kampanie informacyjne dla mieszkańców w celu uświadomienia im, o konsekwencjach związanych z prowadzeniem pojazdów pod wpływem alkoholu poprzez różnego rodzaju akcje plakatowe, konkursy, czy też akcje ulotkowe na terenie gminy.
- Rekomenduje się prowadzenie warsztatów w organizacjach pomocowych dotyczących profilaktyki na temat uzależnień od narkotyków.
- Rekomenduje się kontynuowanie działań mających na celu wzmocnienie integracji społeczności lokalnych na rzecz wspierania rodzin borykających się z różnymi problemami społecznymi, w tym zagrożenia przemocą, alkoholizmem, czy też narkomanią.
- W przypadku przemocy w rodzinie, dorośli mieszkańcy przyznają, że zdarza się iż zostają oni osobą doświadczającą przemocy (20,00%). Rekomenduje się nawiązanie współpracy z przedstawicielami służb wymiaru sprawiedliwości. Do tego celu mogą posłużyć spotkania interdyscyplinarne oraz szkolenia dla wszystkich organizacji pomocowych. Dodatkowo, powinno się podnosić kompetencje służb wymiaru sprawiedliwości.
- Rekomenduje się organizowanie lokalnych kampanii społecznych, by przekazywać wiedzę osobom, które nigdy nie były ofiarami przemocy, aby mogły również mieć wiedzę na temat mechanizmów przemocy oraz były uświadomione o jej szkodliwości.
- Mieszkańcy powinni mieć dostęp do informacji na temat tego, z jakiej formy pomocy mogą skorzystać w przypadku uzależnień (nie tylko ich samych, ale też rodziny i bliskich).
- Rekomenduje się również przeprowadzenie warsztatów z różnych form samoobrony dla

ofiar przemocy, zaś dla sprawców, należy zorganizować warsztaty z zachowań asertywnych oraz z poprawnej komunikacji, w celu nauczania ich kontroli nad własnym zachowaniem.

- W przypadku sprzedawców z terenów Gminy Gzy rekomenduje się przeprowadzenie szkolenia terenowego. Rekomenduje się nakłanianie sprzedawców do czynnego uczestnictwa w szkoleniach organizowanych przez gminę oraz rekomendowana jest kontrola punktów sprzedaży po zorganizowanym szkoleniu.
- Rekomenduje się rozwój pracy socjalnej na rzecz mieszkańców, którzy są zagrożeni uzależnieniem od alkoholu oraz wdrażanie najnowszych sposobów pomocy tym osobom.

Główne kierunki dalszych działań z zakresu przeciwdziałania i rozwiązywania problemu alkoholowego, narkotykowego, palenia papierosów, przemocy domowej oraz rówieśniczej wśród młodych mieszkańców (uczniów) Gminy Gzy powinny polegać na:

- Dalszym podejmowaniu działań w zakresie profilaktyki szkolnej w oparciu, o programy wykorzystujące aktywność własną uczniów i programy profilaktyczne. Uczniowie i uczennice zapytani o to, do kogo zwróciliby się mając problem związany z uzależnieniami, między innymi wymienili nauczycieli, wychowawców klas, psychologów szkolnych. Realizując programy profilaktyczne kształtuje się kompetencje osobowościowe młodych ludzi oraz ich zdolności interpersonalne niezbędne dla satysfakcjonującego funkcjonowania wśród rówieśników bez pomocy alkoholu, papierosów i narkotyków czy też przemocy.
- Rekomenduje się, aby rodzice byli szkoleni w zakresie profilaktyki uzależnień od alkoholu, tytoniu, czy też narkotyków wśród dzieci i młodzieży. Warto organizować pogadanki w szkołach dla opiekunów, gdzie będzie poruszana tematyka zachowań ryzykownych wśród uczniów.
- Rekomenduje się rozpowszechnianie wśród uczniów informacji na temat form pomocy w przypadku posiadania w rodzinie osoby uzależnionej. Uczniowie powinni korzystać z warsztatów psychologicznych, które mogłyby polegać m.in. na praktycznych ćwiczeniach pracy nad swoją samooceną i bardzo ważną w tym wieku – asertywnością.
- Poleca się zapewnienie warsztatów dla nauczycieli, pedagogów szkolnych oraz osób pracujących w świetlicach.
- Rekomenduje się prowadzenie zajęć integracyjnych dla dzieci i młodzieży mających na celu budowanie więzi pomiędzy uczniami oraz poczucie bezpieczeństwa i zaufania, gdyż to stanowi między innymi czynnik chroniący podejmowania zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.

- W Gminie Gzy uczniowie, którzy przyznali, że spożywali kiedykolwiek alkohol określali, że po raz pierwszy spróbowali go we wczesnym. Zachęca się zatem wprowadzenie Programów Rekomendowanych w szkołach mających na celu m.in. opóźnienie inicjacji alkoholowej wśród dzieci i młodzieży.
- Uczniowie szkół oceniają również, że zdobywanie alkoholu na terenie gminy jest możliwe. Jest to sygnał dla Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, by zwiększyła kontrolę punktów sprzedaży alkoholu, w celu eliminacji miejsc, gdzie osoby niepełnoletnie mogą dokonać zakupu tego rodzaju napojów. Nacisk powinien być kładziony również na każdorazowe sprawdzanie dowodu osobistego młodych klientów w razie próby zakupu alkoholu lub papierosów.
- Rekomenduje się zaszczepienie wśród uczniów zdrowego stylu życia, poprzez organizowanie konkursów sportowych, obozów sportowych oraz ciekawych zajęć WF. Dodatkowo, poleca się rozmieszczenie w szkołach plakatów o tematyce zdrowego stylu życia i korzyści z nim związanych.
- Rekomenduje się obserwacje młodzieży w szkole, w celu zidentyfikowania problemu zażywania substancji psychoaktywnych. Poleca się organizowanie warsztatów dla kadry pracowniczej szkoły – przede wszystkim na temat tego, jak wykrywać objawy stosowania substancji psychoaktywnych. W tym celu, warto zajrzeć na stronę Krajowego Biura do Spraw Przeciwdziałania Narkomani, gdzie możemy znaleźć przykłady objawów, które mogą wskazywać na odurzenie narkotykowe wśród dzieci i młodzieży.
- Rekomenduje się dostarczenie uczniom informacji, dotyczących tego, gdzie mogą szukać pomocy w przypadku, gdy zostaną ofiarą przemocy.
- Rekomenduje się przeprowadzenie pogadarek lub lekcji wychowawczych skierowanych dla uczniów z tematyki przemocy rówieśniczej. Dodatkowo w sprawie przemocy między uczniami ogromne znaczenie ma współdziałanie rodziców. Warto również organizować warsztaty profilaktyczne dla rodziców, które pomogą im zapobiegać zachowaniom agresywnym wśród młodych mieszkańców gminy.
- Rekomenduje się skorzystanie z kwestionariusza oceny ryzyka występowania przemocy wobec dziecka oraz propozycja algorytmu postępowania w przypadku podejrzenia przemocy w rodzinie wobec dziecka. Powinno się go rozpowszechnić wśród pracowników oświaty oraz tych, którzy pracują bezpośrednio z dziećmi.
- Uczniowie, często w ankiecie wymieniają, że atrakcyjną formą działań profilaktycznych byłyby dla nich zajęcia warsztatowe z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą (29,07% chłopców, 44,12% dziewczynek). Takie spotkania mają na celu uświadomienie dzieci i młodzieży o tym, jakie zachowania są aktem przemocy i

jakie niosą za sobą konsekwencje psychiczne oraz fizyczne, a także jakie konsekwencje niosą za sobą uzależnienia np. od narkotyków i alkoholu. Młodzi respondenci wskazywali również na pogadanki z wychowawcą (51,16% chłopców, 50,00% dziewczynek) warto zatem zwrócić na ten fakt uwagę, i zaangażować wychowawców klas w prowadzenie lekcji profilaktycznych.

Podsumowując możemy wyłonić kilka wniosków co do dalszych działań profilaktycznych na terenie gminy Gzy, między innymi takich jak:

- 1) najskuteczniejszą metodą walki z problemem społecznym zdają się być rozmowy ze specjalistami oraz kampanie profilaktyczne, a także większa kontrola i egzekwowanie przestrzegania prawa,
- 2) działania profilaktyczne na terenie gminy powinny mieć charakter długofalowy i wielostronny,
- 3) kluczową kwestią jest uwrażliwienie społeczeństwa oraz zwiększenie jego świadomości na temat wszystkich problemów społecznych.

III. Uzależnienia behawioralne

Uzależnienia behawioralne czyli inaczej uzależnienia od zachowań, to wszelkie nałogi związane z wykonywaniem jakichś czynności m.in. takie jak :

- Hazard
- Internet
- Zakupy
- Praca
- Media społecznościowe
- Gry komputerowe

Ta grupa uzależnień obecnie z racji rozwoju technologii oraz kultury konsumpcjonizmu znacznie zwiększyła się. Tak jak w przypadku każdego innego uzależnienia, uzależnienie behawioralne jest chorobą, która w postępujący sposób zaczyna wyniszczać życie człowieka. Człowiek uzależniony często nie zdaje sobie przy tym sprawę, że cierpi na tą chorobę, ukrywa ją przed otoczeniem ze strachu przed konsekwencjami i z powodu wstydu, jaki zwykle odczuwa. Nieleczony nałóg niestety zawsze się nasila powodując coraz poważniejsze negatywne skutki w życiu osoby, które mogą być powstrzymane jedynie poprzez poszukanie pomocy i podjęcie leczenia tego zaburzenia. Ważne jest, by pamiętać, że jeśli uzależnienie współwystępuje z innymi zaburzeniami czy problemami (np. depresją), to jeśli te inne nie zagrażają życiu osoby lub zupełnie nie destabilizują jej funkcjonowania, to wtedy zawsze uzależnienie powinno być leczone w pierwszej kolejności.

Profilaktyka zaadresowana do dzieci i młodzieży

Punktem wyjścia dla działań profilaktycznych zarówno w obszarze używania substancji psychoaktywnych jak i zagrożeń uzależnieniami behawioralnymi jest wiedza o czynnikach chroniących i o czynnikach ryzyka. Duża grupa takich czynników jest wspólna dla większości uzależnień behawioralnych (np. nałogowy hazard, siecioholizm, zakupoholizm, uzależnienie od gier wideo) oraz dla tradycyjnych zachowań ryzykownych (np. używanie substancji psychoaktywnych, przemoc, wykroczenia).

Wiodące strategie profilaktyczne

Do skutecznych strategii zapobiegania uzależnieniom behawioralnym (podobnie jak w innych zachowaniach ryzykownych młodzieży) należą: rozwijanie kompetencji psychospołecznych dzieci i młodzieży oraz rozwijanie kompetencji wychowawczych rodziców i opiekunów. Ponadto, do specyficznych działań profilaktycznych, które zostały uznane za skuteczne należą: obniżenie pozytywnych oczekiwań związanych z używaniem Internetu / graniem w gry hazardowe, korygowanie zniekształceń poznawczych związanych z graniem w gry hazardowe (w tym w obszarze ważne jest dostarczanie wiedzy na temat matematycznego prawdopodobieństwa). Realizowane w szkołach programy powinny uwzględniać ww. skuteczne strategie profilaktyczne i być realizowane przez profilaktyków rozumiejących specyfikę pracy z młodzieżą/rodzicami, nie zaś przez osoby do tego nieprzygotowane. Natomiast do nieskutecznych form profilaktycznych należą prelekcje i pogadanki z udziałem byłych hazardzistów. Podobnie sam przekaz wiedzy o objawach zachowania nałogowego nie spowoduje, że młodzież nie będzie narażona na tego rodzaju zachowania.

Strategie informacyjne

Do strategii uzupełniających czyli wykorzystywanych łącznie ze strategiami wiodącymi należy przekaz wiedzy. W tym zakresie w odniesieniu do zagrożeń behawioralnych możliwa jest np. realizacja zajęć edukacyjnych dla rodziców na temat zasad korzystania przez dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym z Internetu i wskazanie im, jak poprzez wprowadzanie określonych zasad i monitorowanie, ograniczyć ryzyko problemowego użytkowania. Podobnie uzasadnione jest przekazanie dzieciom i młodzieży instrukcji, jak używać Internetu w sposób bezpieczny i jak zachować zdrową równowagę między korzystaniem z technologii (w Internecie i poza nim) i innymi aktywnościami.

Szkolenia

Na kwestię podnoszenia kompetencji zwraca uwagę Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025 w celu operacyjnym 2. Profilaktyka uzależnień w części „Zintegrowane przeciwdziałanie uzależnieniom”. Znajduje się tam zadanie „Edukacja kadr (w tym szkolenia) uczestniczących w realizacji zadań z zakresu profilaktyki uzależnień”. Poniżej znajduje się przykładowa lista różnych grup zawodowych, które w swojej pracy mogą spotykać się z tematem uzależnień/zagrożeń behawioralnych i dla których w ramach gminnych programów można organizować szkolenia:

1. Nauczyciele i pedagodzy/psycholodzy pracujących w placówkach oświatowych, wychowawczych oraz w poradniach pedagogiczno-psychologicznych.
2. Profilaktycy.
3. Terapeuci z placówek leczenia uzależnień.
4. Konsultanci w punktach konsultacyjnych. Punkty konsultacyjne nie mogą być miejscem diagnozy i leczenia, ale mogą poszerzyć swoją ofertę o udzielanie konsultacji i informacji w zakresie uzależnień behawioralnych.
5. Pracownicy socjalni i asystenci rodzinni. Służby społeczne pracując z rodziną powinni posiadać wiedzę z zakresu różnych problemów, które mogą tam wystąpić, a jednym z nich mogą być uzależnienia behawioralne czy problemowe użytkowanie Internetu/gier przez dzieci i młodzież.
6. Kuratorzy sądowi.
7. Lekarze p.o.z. i lekarze psychiatrzy. Zarówno rodziny osób uzależnionych jak i sami uzależnieni mogą poszukiwać pomocy w związku z różnymi dolegliwościami somatycznymi i psychicznymi, których źródłem może być hazard lub inne zaburzenia czynnościowe.
8. Gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych. Gminne komisje po pierwsze biorą udział w pracach nad gminnym programem, którego elementem są uzależnienia behawioralne, a po drugie prowadząc rozmowy motywujące do podjęcia leczenia odwykowego mogą spotkać się z sytuacją, kiedy osoba zobowiązana jednocześnie problemowo uprawia hazard. Jakkolwiek nie jest to przesłanka do uruchomienia odrębnej procedury to w przypadku tego rodzaju ustaleń warto przekazać stosowną informację zwrotną klientowi i motywować do poszukiwania pomocy również z powodu hazardu.
9. Grupy robocze ds. przeciwdziałania przemocy; podobnie jak gminne komisje mogą spotkać się z klientami stosującymi przemoc i jednocześnie z jakimś uzależnieniem behawioralnym.

IV. Cele, zadania i realizatorzy programu

Przeciwdziałanie alkoholizmowi

Celem głównym programu w odniesieniu do profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych jest ograniczenie spożywania alkoholu oraz szkód zdrowotnych i społecznych z tym związanych. Zgodnie z zapisami art. 4¹ ust.1 i 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151) ustala się następujące zadania Programu i planowane do realizacji w 2024 i 2025 roku działania:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin.

Sposoby realizacji:

- 1) Finansowanie programów terapeutycznych i interwencyjno-edukacyjnych dla osób uzależnionych od alkoholu oraz sprawców przemocy domowej, w związku z nadużywaniem alkoholu, realizowanych przez placówki oraz organizacje pozarządowe, zajmujące się statutowo profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych.
- 2) Finansowanie funkcjonowania Punktu Informacyjno - Konsultacyjnego GKRPA oraz utrzymania budynku.
- 3) Objęcie szkoleniami i zajęciami edukacyjnymi z zakresu profilaktyki osób zatrudnionych w Punkcie Informacyjno - Konsultacyjnym, pedagogów szkolnych, wychowawców w świetlicach środowiskowych oraz przedstawicieli innych placówek i instytucji realizujących program.
- 4) Finansowanie sporządzania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu, wydawanych przez biegłych sądowych.
- 5) Szerokie informowanie mieszkańców gminy o możliwościach skorzystania z pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej i prawnej dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu, poprzez rozpowszechnianie informacji w lokalnych mediach.

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

Sposoby realizacji:

- 1) Realizowanie zadań związanych z zobowiązaniem do podjęcia leczenia odwykowego.
- 2) Zapewnienie dyżurów w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym GKRPA dla osób z problemem alkoholowym i przemocy oraz ich rodzin.
- 3) Prowadzenie działań na rzecz wspierania rodzin, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

- 4) Prowadzenie poradnictwa indywidualnego lub grup terapeutycznych dla osób spożywających alkohol i ich rodzin.
- 5) Współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym działającym w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Gzach.
- 6) Motywowanie osób uzależnionych do podjęcia dobrowolnego leczenia odwykowego.
- 7) Kierowanie osób uzależnionych na badanie przez biegłego lekarza psychiatrę i biegłego psychologa w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia i ustalenia leczenia.
- 8) Kierowanie wniosków do Sądu Rejonowego w celu orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych i rekreacyjnych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

Sposoby realizacji:

- 1) Finansowanie różnych form zajęć profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, działalności profilaktycznej, wychowawczej i edukacyjnej, w tym programów profilaktycznych, zajęć edukacyjno – rozwojowych oraz specjalistycznych form pomocy psychologicznej.
- 2) Finansowanie działalności świetlic środowiskowych, prowadzonych przez gminę.
- 3) Finansowanie zajęć socjoterapeutycznych odbywających się w świetlicach środowiskowych, realizowanych przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem.
- 4) Finansowanie dożywiania dzieci objętych programami naprawczymi w świetlicach środowiskowych, zakupy środków żywnościowych na imprezy okolicznościowe (m.in. Dzień Dziecka, spotkania wigilijne, wielkanocne, zabawy choinkowe, wycieczki itp.).
- 5) Dofinansowywanie różnych form artystycznych, propagujących zdrowy i trzeźwy styl życia (m.in. spektakle teatralne, koncerty, seanse filmowe, wystawy, pokazy).
- 6) Finansowanie profilaktycznych i terapeutycznych form wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci z rodzin wymagających wsparcia, zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- 7) Finansowanie działań sportowych, rajdów, olimpiad i konkursów promujących zdrowy styl życia, łączących psychoprofilaktykę z aktywnością sportowo-turystyczno-rekreacyjną.
- 8) Organizacja oraz dofinansowywanie lokalnych imprez, akcji oraz działań profilaktycznych, w związku z udziałem w ogólnopolskich kampaniach profilaktycznych, m.in. „Zachowaj trzeźwy umysł”, „Postaw na rodzinę”.

- 9) Zakup wyposażenia placów zabaw i boisk oraz zakup sprzętu do prowadzenia zajęć sportowo-rekreacyjnych dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.
- 10) Utrzymanie budynków, w których realizowany jest GPPiRPAiPN oraz finansowanie niezbędnych ich remontów.
- 11) Doposażenie placówek realizujących GPPiRPAiPN w pomoce dydaktyczne, urządzenia i sprzęt, niezbędny do realizacji programu.
- 12) Współpraca z lokalnymi mediami w celu propagowania działań na rzecz profilaktyki uzależnień oraz informowania o instytucjach i placówkach świadczących pomoc rodzinie.
- 13) Finansowanie zakupów i prenumeraty czasopism, plakatów, broszur, filmów oraz innych materiałów edukacyjnych o tematyce profilaktycznej.
- 14) Finansowanie diagnozy problemów uzależnień.
- 15) Wspieranie organizacji lokalnych imprez (m.in. koncerty, spotkania, zawody, turnieje, konkursy, festyny itp.) dla mieszkańców gminy Gzy (zarówno dzieci i młodzieży jak i osób dorosłych) promujących zdrowy styl życia wolny od nałogów, alternatywne formy spędzania czasu wolnego oraz podstawowe zasady bezpieczeństwa.
- 16) Prowadzenie lokalnych i ogólnopolskich kampanii profilaktycznych i edukacyjnych uwzględniających problematykę uzależnień, przeciwdziałania przemocy oraz promocji zdrowego stylu życia.

4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

Sposoby realizacji:

- 1) Udzielanie wsparcia materialnego i edukacyjnego dla inicjatyw podejmowanych przez podmioty zajmujące się statutowo profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień.
- 2) Dofinansowanie programów dla osób uzależnionych od alkoholu, realizowanych przez stowarzyszenia.
- 3) Dofinansowywanie działań w zakresie przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców oraz zapobiegania przypadkom naruszeń prawa i porządku publicznego, będących wynikiem spożywania alkoholu.
- 4) Wspieranie stowarzyszeń, które realizują zgodnie ze swoim statutem szczegółowe zadania w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
- 5) Dofinansowanie zakupu nagród, artykułów biurowych, spożywczych i materiałów informacyjno-edukacyjnych, niezbędnych do realizacji szkoleń, zajęć, konkursów, zawodów sportowych i innych imprez o tematyce ściśle powiązanej z problemem uzależnień, profilaktyki oraz promocji zdrowego stylu życia.

5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Sposoby realizacji:

- 1) Kontrole punktów sprzedaży i podawania napojów alkoholowych, sprawdzające przestrzeganie przepisów ustawy.
- 2) Podejmowanie interwencji w przypadku stwierdzenia naruszenia przepisów ustawy, dotyczących zasad reklamy i promocji napojów alkoholowych, prowadzonej na terenie gminy oraz zakazu sprzedaży i podawania napojów alkoholowych osobom nietrzeźwym i nieletnim.
- 3) Występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego, w przypadku stwierdzenia naruszenia przepisów, określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
- 4) Prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców i właścicieli sklepów oraz lokali, w których prowadzi się sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych.
- 5) Zwiększenie nadzoru nad punktami prowadzącymi sprzedaż napojów alkoholowych w zakresie sprzedaży alkoholu osobom nieletnim.
- 6) Opiniowanie wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych - zgodność lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami Rady Gminy, o których mowa w art. 12 ust. 1 i 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

6. Wspieranie reintegracji społecznej i działań na rzecz powrotu osób uzależnionych od alkoholu, wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem, do społeczności.

Sposoby realizacji:

- 1) Podtrzymanie motywacji do podjęcia leczenia odwykowego oraz eliminacja problemów socjalno-bytowych, utrudniających życie codzienne i mających źródło w uzależnieniu od alkoholu.
- 2) Tworzenie warunków do godnego, zdrowego i higienicznego życia w abstynencji, poprzez zatrudnienie socjalne, finansowanie przeprowadzek do mieszkań socjalnych oraz remonty tychże mieszkań, w ramach działań interwencyjno-motywacyjnych, dla osób objętych programem profilaktyczno-socjalnym GOPS i działaniami Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

7. Poprawa kompetencji kadr instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

- 1) Szkolenia i inne formy podnoszenia kompetencji osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.
- 2) Szkolenia z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla kadry pedagogicznej.

8. Promocja informacji o dostępnym wsparciu.

- 1) Informowanie mieszkańców gminy o możliwościach wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie poprzez ulotki, ogłoszenia podczas lokalnych uroczystości i spotkań.
- 2) Dofinansowanie działań mających na celu przeciwdziałanie przemocy w tym finansowanie zakupów, plakatów, broszur, filmów oraz innych materiałów edukacyjnych o tematyce zapobiegania przemocy wśród dzieci, młodzieży i dorosłych.

Przeciwdziałanie narkomanii

Cel ogólny będzie realizowany w rozbiciu na cele operacyjne w obszarach:

1) Profilaktyki uniwersalnej i selektywnej

Cele operacyjne ukierunkowane na zmniejszenie popytu na substancje psychoaktywne:

- a) poszerzenie wiedzy i świadomości osób dorosłych i niepełnoletnich na temat zagrożeń i szkód wynikających z używania substancji psychoaktywnych oraz zmiana postaw i zachowań wobec nich,
- b) zwiększenie roli oddziaływań wychowawczych rodziców, w tym możliwości rozpoznawania i reagowania na zmiany i objawy występujące u dzieci i młodzieży, wskazujące na kontakt z narkotykami,
- c) zwiększenie kompetencji osób pracujących z dziećmi i młodzieżą w zakresie skutecznych interwencji i programów profilaktycznych,
- d) upowszechnianie standardów jakości w zakresie profilaktyki narkomanii.

2) Ograniczenie szkód zdrowotnych poprzez kierowanie na leczenie i rehabilitację

Cele operacyjne:

- a) poprawa jakości życia osób uzależnionych i używających narkotyków szkodliwie,
- b) ograniczenie zaburzeń życia rodzinnego wynikających ze szkodliwego używania substancji psychoaktywnych.

3) Badania i monitoring zjawiska zażywania substancji psychoaktywnych

Cele operacyjne:

- a) poznanie opinii i postaw społecznych w populacji ogólnej i szkolnej wobec problemu narkomanii,

b) monitorowanie i gromadzenie danych instytucjonalnych, szacowanie liczby problemowych uczestników,

c) analizowanie i interpretowanie zjawisk narkomanii oraz ich dynamiki.

3. Realizacja zadań własnych gminy w zakresie przeciwdziałania narkomanii

1) Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem:

a) wspieranie usług i programów pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej w placówkach leczenia uzależnień,

b) tworzenie warunków i wspieranie finansowo-logistyczne wzajemnej pomocy osób uzależnionych i grup wsparcia prowadzonych przez specjalistycznie przeszkolonych przedstawicieli organizacji i stowarzyszeń,

c) współpraca z instytucjami i organizacjami w zakresie kierowania na leczenie i rehabilitację osób używających narkotyków szkodliwie i uzależnionych, udzielanie pomocy w tym zakresie,

d) upowszechnianie informacji na temat dostępu do działań profilaktycznych, interwencyjnych, pomocowych i placówek leczenia dla osób zagrożonych uzależnieniem lub uzależnionych od środków odurzających, substancji psychotropowych i nowych substancji psychoaktywnych (NSP, tj. dopalaczy) oraz ich rodzin przez bieżącą aktualizację baz danych i ich udostępnianie.

2) Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej:

a) udzielanie osobom z problemem narkotykowym i członkom ich rodzin konsultacji i profesjonalnej pomocy – psychologicznej, prawnej i specjalistycznej z zakresu narkomanii,

b) wspomaganie środowisk organizujących pomoc dla osób używających substancji psychoaktywnych i członków ich rodzin,

c) dofinansowanie realizacji zadań placówek wsparcia dziennego.

3) Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych:

a) prowadzenie działań edukacyjnych, w tym kampanii społecznych adresowanych do różnych grup docelowych, w szczególności do dzieci i młodzieży oraz rodziców nt. zagrożeń wynikających z używania środków odurzających, substancji psychotropowych i NSP, a także pozamedycznego stosowania produktów leczniczych, których używanie może prowadzić do uzależnień,

b) wdrażanie programów o naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności rozwijających kompetencje wychowawcze i profilaktyczne rodziców i osób pracujących z dziećmi i młodzieżą, sprzyjające kształtowaniu postaw i zachowań prozdrowotnych dzieci i młodzieży,

c) wdrażanie programów profilaktyki o naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności adresowanych do dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych, w tym programów uwzględniających wspólne czynniki chroniące i czynniki ryzyka używania substancji psychoaktywnych i innych zachowań ryzykownych, w szczególności zalecanych w ramach systemu rekomendacji programów profilaktyki i promocji zdrowia psychicznego,

d) realizowanie programów wczesnej interwencji i profilaktyki selektywnej, w szczególności zalecanych w ramach systemu rekomendacji programów profilaktyki i promocji zdrowia psychicznego, adresowanych do środowisk zagrożonych, w szczególności dzieci i młodzieży ze środowisk zmarginalizowanych, zagrożonych demoralizacją i wykluczeniem społecznym oraz osób używających środków odurzających, substancji psychotropowych i NSP w sposób okazjonalny,

e) wspieranie postaw abstynenckich przez zwiększenie oferty spędzania czasu wolnego bez używania substancji psychoaktywnych w tzw. grupach ryzyka.

4) Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwijaniu problemów narkomanii:

a) prowadzenie działalności edukacyjnej i szkoleniowej dotyczącej strategii przeciwdziałania narkomanii wynikających z używania środków odurzających, substancji psychotropowych i NSP, kierowanych w szczególności do przedstawicieli organizacji pozarządowych,

b) podnoszenie kwalifikacji osób zaangażowanych w działalność profilaktyczną oraz umiejętności wychowawczych rodziców i nauczycieli,

c) współpraca z instytucjami i organami prawa w zakresie przestrzegania wymogów ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

5) Pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych, dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Zadanie powyższe realizowane jest wspólnie z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej:

a) opłaty za posiłki osób uczestniczących w programach profilaktycznych, dożywianie osób uzależnionych oraz dzieci i młodzieży w placówkach oświatowych, zasiłki losowe,

b) dofinansowanie działań w zakresie reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, narażonych na uzależnienie od narkotyków.

Realizatorzy Gminnego Programu

Zadania wynikające z programu będą realizowane przez Urząd Gminy w Gzachu we współpracy z Komisją ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii a także Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, szkołami, organizacjami pozarządowymi, placówkami i służbami, realizującymi zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii. Na poziomie lokalnym pomoc dla osób i rodzin dysfunkcyjnych z powodu nadużywania alkoholu, prowadzona jest w specjalistycznych placówkach opiekuńczo-wychowawczych, tj. w świetlicach środowiskowych, w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym, Poradni Leczenia Uzależnień, Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej i Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtuskach. W szkołach i innych placówkach w ramach systemu oświaty prowadzona jest profilaktyka uniwersalna, wdrażane są także programy wczesnej interwencji dla rodziców. Przy prowadzeniu działań profilaktycznych oraz interwencyjnych, szkoły współpracują z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi. Policja, Prokuratura oraz Sąd realizują zadania z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych w ramach swoich kompetencji. Instytucje kultury i organizacje pozarządowe realizują programy dotyczące profilaktyki uzależnień, adresowane głównie do dzieci i młodzieży.

V. Odbiorcy programu

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii skierowany jest do wszystkich mieszkańców Gminy Gzacho, w szczególności do:

- osób i rodzin z problemem alkoholowym i narkotykowym
- osób i rodzin z problemami uzależnień behawioralnych
- osób współuzależnionych
- osób i rodzin zagrożonych problemem alkoholowym i narkotykowym
- osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu problemu alkoholowego i narkotykowego
- przedstawicieli instytucji i służb pracujących w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz organizacji zajmujących się tym problemem
- społeczności lokalnej.

VI. Przewidywane efekty

Zakładanym efektem realizacji programu jest ograniczenie występowania przyczyn oraz skutków nadużywania alkoholu i narkotyków przez mieszkańców gminy Gzy, a także stworzenie wielopłaszczyznowego, spójnego systemu wsparcia oraz pomocy dla osób i rodzin zagrożonych/dotkniętych problemem alkoholowym i narkotykowym oraz zwiększenie jego skuteczności poprzez:

- zmniejszenie skali dysfunkcji występujących w rodzinach poprzez modyfikowanie stylu życia, wolnego od wszelkich używek, szczególnie wśród dzieci i młodzieży, dzięki realizacji działań profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i narkotykowych, tj. informacyjno-edukacyjnych, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych i rekreacyjnych
- podniesienie świadomości społecznej w obszarze przyczyn i skutków nadużywania alkoholu i narkotyków
- udzielenie profesjonalnej pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom oraz podniesienie jakości usług świadczonych przez przedstawicieli instytucji realizujących zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkotykowych
- zintensyfikowanie działań w stosunku do osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków
- zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych problemem alkoholowym i narkotykowym
- zwiększenie zaangażowania lokalnej społeczności w działania związane z ograniczeniem spożycia napojów alkoholowych i zażywania substancji psychoaktywnych
- zintensyfikowanie działań w stosunku do osób uzależnionych behawioralnie.

Realizacja programu zwiększy skuteczność pomocy kierowanej do rodzin oraz stworzy możliwość współpracy pomiędzy instytucjami zajmującymi się problematyką alkoholową i narkotykową. Oczekiwanym rezultatem wspólnych działań będzie przeciwdziałanie uzależnieniom oraz patologizacji i zagrożeniu wykluczeniem społecznym. Interdyscyplinarne podejście daje możliwość rozwoju, zwiększenia świadomości w środowisku lokalnym, a tym samym podniesienia jakości życia mieszkańców Gminy Gzy.

VII. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii oraz zwrotu kosztów podróży służbowej

Członkom Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii przysługuje wynagrodzenie w następującej wysokości:

- Przewodniczącemu Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii przysługuje miesięczne wynagrodzenie w wysokości 15% minimalnego wynagrodzenia ustalonego na podstawie Ustawy z dnia 10 października 2002r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej;
- Zastępcy Przewodniczącego Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii przysługuje miesięczne wynagrodzenie w wysokości 8 % minimalnego wynagrodzenia ustalonego na podstawie Ustawy z dnia 10 października 2002r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej;
- Sekretarzowi Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii przysługuje miesięczne wynagrodzenie w wysokości 8 % minimalnego wynagrodzenia ustalonego na podstawie Ustawy z dnia 10 października 2002r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej;
- Pozostałym członkom Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii przysługuje wynagrodzenie za udział w posiedzeniu Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w wysokości 5% minimalnego wynagrodzenia ustalonego na podstawie Ustawy z dnia 10 października 2002r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej;

Posiedzenia Komisji odbywają się w miarę potrzeb, nie rzadziej, niż raz na kwartał. Podstawę do wypłaty wynagrodzenia stanowi podpis na liście obecności. Wynagrodzenie za pracę w Komisji w przypadku Przewodniczącego Komisji i Sekretarza będzie wypłacane do końca każdego miesiąca, w którym pełnił funkcję natomiast pozostałym członkom komisji na koniec miesiąca, w którym odbyło się posiedzenie.

Członkom Komisji przysługuje zwrot kosztów podróży na szkolenia i konferencje, na posiedzenia sądu w przedmiocie zobowiązania do leczenia odwykowego, kontroli w sklepach oraz innych podróży służbowych.

VIII. Źródła finansowania programu

Źródłem finansowania zadań programu ustawowo są środki finansowe z budżetu gminy, pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zgodnie z art. 18² ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151) a także środki finansowe pochodzących ze sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml.

Wyłącznym dysponentem środków finansowych w *rozdziale 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi* i *rozdziale 85153 Przeciwdziałanie narkomani* jest Wójt Gminy Gzy. Plan wydatków programu na 2024r. i 2025r. zostanie określony w uchwale budżetowej gminy w danym roku.

IX. Monitorowanie programu

Poszczególne działania i procedury będą podlegać monitoringowi, mającemu na celu stałą poprawę efektywności i szybkości reakcji na zaistniałe zjawisko alkoholizmu, narkomanii i uzależnień behawioralnych.

Wójt Gminy Gzy w terminie do dnia 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy program przedłoży Radzie Gminy Gzy raport z wykonania gminnego programu.

MONIKA TRAJĄK
RADCY PRAWNEGO
GRUPA SPÓŁKA KOMANDYTOWA
Monika Trajāk
prawnik

